

‘MODE TOONT

Door Michou Basu · Fotografie: Koen Hauser

Maarten Spruyt is een van de creatiefste mensen van Nederland, maar altijd achter de schermen. Hij werkt als stylist, is de man achter talloze veelbezochte mode-exposities en geldt zelf als een stijlicoon. ‘Ik ben een beelddenker.’

Onze eerste ontmoeting vindt plaats bij hem thuis. Op de mooiste stoel in het souterrain ligt een poes te spinnen. ‘Een aanloopkat’, zegt hij, terwijl hij een fles witte wijn ontkurkt. ‘Ik geef hem eten en ’s avonds gaat hij weer naar zijn baasje een paar huizen verderop.’

Vraag vrienden en collega’s naar Maarten Spruyt (51) en de kwalificaties luiden aimabel, eerlijk en kunstzinnig. Hij is een rijzige man met een ingevallen gezicht gedomineerd door een snor. Ditmaal draagt hij een kobaltblauwe broek en dito shirt en schoenen. Zijn huis in hartje Amsterdam staat van onder tot boven vol. Alleen al zijn werkkamer is volgestouwd met kasten met tijdschriften, oude archiefkasten, antieke bokshandschoenen, posters, foto’s, weelderige planten en wereldbollen, heel veel wereldbollen, die op de kasten, op zijn bureau en voor het raam staan. Buurtgenoten weten hem te vinden.

‘Ze weten dat ik ze verzamel. Regelmatig hangt er een tasje met weer een wereldbol ter adoptie aan de deur.’

De globes staan voor Spruyt symbool voor de beleavingswerelden die hij schept in modebladen, in musea en op podia en waarmee hij de kijker wil verleiden. Hij werkt al sinds zijn negentiende als stylist, maar gaat wel verder dan een jurk op een etalagefiguur laten zien. Hij wil bestaande modecreaties en objecten context geven, zegt hij. Dat klinkt wat cryptisch, dus legt hij uit: ‘Als ik een expositie vormgeef, kruip ik als een acteur in de huid van het onderwerp van de expositie.’ Of het de overzichtsexpositie is van het modeduo Puck & Hans in het Amsterdam Museum, ‘I want it to be soft’ van Bas Kusters in Museum Arnhem of ‘Chanel: de legende’ in het Gemeentemuseum in Den Haag. ‘Ik lees me in, voer gesprekken met betrokkenen en experts, verzamel feiten en weetjes en handel op gevoel.’

Zijn stijl als curator laat zich het beste omschrijven als stromend. Bezoekers kunnen veel ontdekken, doordat hij vooral veel laat zien. ‘Bij mij draait het niet om de laatste mode, maar om het verhaal. Dat heeft meer waarde dan het zoveelste laatste trendje. Ik schreeuw niet, ik ben niet hard, mijn werk is altijd vloeiend, met dieptes en schaduwen. Net als in de jungle, waar zaken in elkaar overlopen.’ De natuur is altijd een inspirator. ‘Bomen met al hun takken en wortels fascineren.’

Maarten Spruyt werd gefotografeerd door Koen Hauser, met wie hij veel samenwerkt. Hauser bewerkte de foto's tot sculpturen.

DE

TOEKOMST,

Silhouetten uit de expositie 'To Audrey with Love', in het Gemeentemuseum Den Haag.

Daarnaast haalt Spruyt ideeën uit de beeldende kunst, architectuur, mode, film, museumdepots en rommelwinkels en uit zijn eigen collectie, die thuis staat en in een opslagruimte.

Verzamelen zat er al vroeg in en kwam van pas toen hij aan de slag ging als stylist: iemand die modellen kleedt voor fotoshoots, in zijn geval voor modebladen als het beroemde Avenue. Halverwege de jaren negentig maakte hij de overstap naar tentoonstellingmaker, want mode vond hij minder spannend geworden. 'Een gemiddelde fotoserie in een blad ontstijgt het niveau van een model in een jurk niet. Ik vind het interessanter om een verhaal uit te beelden dan de laatste modecollecties aan te jagen.'

In de keuken hangt een moodboard waarop foto's van bomen, objecten en stukjes macramé zijn te zien. Zijn archief bevat zo'n 60.000 foto's. 'Heerlijk om doorheen te scrollen: van foto's van een lege zaal tot details van antieke sieraden.' Terwijl hij kijkt zet hij de beelden om in ideeën. 'Mijn hoofd is een grote beeldbank. Ik ben een beelddenker, schrijven is

CV

Hij heeft een hekel aan een opsomming van hoogtepunten, want: 'Voor mij is alles één groot hoogtepunt. Lijstjes passen niet bij mij.' Toch een kleine greep:

2003 Expositie 'Woman By', Centraal Museum Utrecht.

2004-2015 Styling showrooms Tommy Hilfiger.

2005 'Alles Dali': eerste niet-mode-expositie in Museum Boijmans Van Beuningen.

2006-heden Elk jaar een modetentoonstelling voor Gemeentemuseum Den Haag en artdirection catalogus.

2012 'Dreams of Nature', Van Gogh Museum.

2013-2017 Styling en artdirection diverse Vlisco-campagnes.

2014 Ontwerp kostuums van dansers bij Sensation White.

2014 Expositie van bruidsjurken in het Rijksmuseum.

2017 'Chapeaux! De hoeden van Koningin Beatrix', in Paleis Het Loo.

2017 Expositie Puck & Hans, Amsterdam Museum.

2018 Expositie 'Nothing New' voor designlabel Lensvelt in Milaan en oeuvre Jan Taminiau in Centraal Museum Utrecht.

niet mijn sterkste punt.'

Wie denkt dat zijn huis blindelings volgestouwd is heeft het mis. 'Thuis' is voor Spruyt één grote compositie, die volgens hem organisch is gegroeid. 'Mijn partner vindt het af en toe te druk. Het is een mix van duur en kringloop. Soms gaat er iets weg, maar vaker komt er iets bij.' Voor dat laatste gaat hij verzamelaarsbeurzen door heel het land af, maar hij heeft een broertje dood aan rommelmarkten. 'Daar wil iedereen afdingen, waardoor er een andere dynamiek heerst.'

'Ik hou van spullen', vervolgt Spruyt bijna verontschuldigend. 'We hebben een schoonmaakster, Vera, maar eigenlijk mag ze niets aanraken.' Afstand doen van al die verworvenheden kan hij moeilijk. Daar zit geen diepere betekenis achter, al is zijn grootste angst wel dat hij ooit als een dakloze met al zijn bezittingen in twee tassen over straat zwerft. 'Dat lijkt me afschuwelijk. Niet dat mijn spullen een emotionele waarde hebben, ze zijn puur esthetisch.' Zijn verzameldrift komt goed van pas. Menige tentoonstelling of showroom en menig evenement heeft hij aangekleed met iets uit zijn collectie. Voor een mode-expositie vormt de kleding de basis, zijn eigen spullen zorgen voor de extra laag.

Beyoncé-effect

Hoewel hij zijn carrière begon in de mode, heeft Spruyt een hekel aan trends. 'Ik ben dol op kleren, op een beeld of sfeer, maar het gaat mij niet om de laatste trend of stijlregels. Alles kán juist.' Hij zegt dat mensen zelf moeten durven te kiezen. 'Doe een uitspraak. Zoek iets wat bij je past. Onderscheid je. Op Instagram zie je dat iedereen er hetzelfde uitziet. Ik noem dat het Beyoncé-effect.' Ook succesvolle vrouwen willen volgens Spruyt op haar lijken en poseren à la de zangeres. 'We hebben allemaal voorbeelden tegen wie we opkijken of aan wie we ons optrekken, maar Beyoncé vind ik niet inspirerend. Waarom willen vrouwen hun haar als twee plakken over de schouders?'

Spruyt trok van jongs af aan zijn eigen plan, met alle gevolgen van dien. 'Vroeger werd ik veel gepest. Met terugwerkende kracht snap ik wel waarom: ik week af van de norm. Ik was toen al lang en leek wel een wandelend kunstwerk.' De mode en

Vroeger werd ik veel gepest en met terugwerkende kracht snap ik nu waarom: ik week af van de norm. Ik leek wel een wandelend kunstwerk

Maarten Spruyt
met achter
hem slechts
een zeer klein
deel van zijn
verzameling.

de muziekstroming New Romantic, met bands als Japan en Duran Duran, waren zijn voorbeelden. 'Wat een geweldige tijd was dat. Er was ruimte voor serieus goede looks. Net als Duran Duran-toetsenist Nick Rhodes droeg ik make-up: dikke bruine strepen rouge op mijn wangen. Dat vond ik mooi.'

Dat hij op mannen viel was volgens Spruyt ook een reden om hem te pesten. 'Liep ik langs het fietsenhok, werd er "Hé, homo" geroepen. Keek ik op dan lagen ze dubbel, want dan was hun doel bereikt.' Hij heeft zijn pesters nooit meer teruggezien. 'Geen behoefte aan.' Zodra het kon ontvluchtte hij zijn geboorteplaats Boxmeer en vertrok naar Amsterdam, waar hij zichzelf kon zijn. 'Ik kon hier ademen, mensen keken niet raar op als ik binnenkwam. 's Avonds doste ik me extra uit. Ik ging uit in de nachtclub Dok en in de Roxy en werd nooit geweigerd voor de deur. Mijn ouders spraken vaak hun zorgen uit. Die raken we kwijt aan het nachtleven, dachten ze.'

Voor het zover kwam meldde hij zich bij de modeopleiding Vogue, waar de latere ontwerper Ronald van der Kemp ook op zat. In tegenstelling tot Van der Kemp, die nu hoge ogen gooit met zijn eigen merk RVDK, wilde Spruyt niet ontwerpen maar stylen. 'Combinaties maken en van bestaande spullen iets nieuws maken vond ik toen al bevredigend. Leuke bijkomstigheid was dat ik mezelf elke dag kon stylen.'

Groeiend bewustzijn

Zijn eerste baan als stylist kreeg hij op zijn negentiende via fotograaf Carli Hermès, die toen assistent was van modefotograaf Thed Lenssen. In 1988 schoten ze een campagne voor kledingmerk Mexx. Dertig jaar later is de modewereld ingrijpend aan het veranderen. 'Mensen realiseren zich dat de mode een vervuilende industrie is en komen in actie.' Ook de bedrijfstak zelf geeft blijk van een groeiend bewustzijn. 'Ik vind het opvallend in hoeveel collecties je referenties ziet aan vluchtelingen: van de rugzakken van Prada tot de creaties met visnetten en zwembandjes van Botter.' Dit Nederlandse merk won in april bij het modefestival Hyères de belangrijkste prijs.

Spruyt signaleert dat er behoefte is aan een andere esthetiek. 'Langwas jong de

Boven: beeld van ontwerpen van Mary Katrantzou voor de expositie 'Femmes Fatales'; links: de opera *Les Contes d'Hoffmann*.

Links: foto voor het DeLaMar magazine; rechts: beeld uit de expositie 'Femmes Fatales'.

FOTO: VIVIANE SASSEN

FOTO: PETROVSKY & RAMONE

Het is opvallend in hoeveel collecties je referenties ziet aan vluchtelingen: van Prada-rugzakken tot de creaties met visnetten en zwembandjes van Botter

FOTO: ERNST MORITZ

‘Mode geeft de toekomst weer.’

Zijn persoonlijke confrontatie beleeft hij op het moment dat een expositie klaar is en de zalen opengaan voor het publiek. ‘Tijdens de opening ben ik er nooit bij. Ik trek dat niet. Ik ben vergiftigd, heb de expositie zó vaak gezien dat ik niet meer objectief ben en altijd iets zie wat nóg beter had gekund. Daarbij staat het meestal bomvol genodigden en zie je weinig van het tentoongestelde.’ Later, als de expositie voorbij is en hij voor zijn website de foto’s bekijkt, kan hij er alsnog van genieten. Of balen. Want niet alles gaat naar wens. ‘Ik heb één keer een misser gemaakt. De inhuldigingsjurk van koningin Máxima, die te zien was bij Jan Taminiaus expositie in Utrecht, stond achter glas. Je kon ‘m daardoor niet goed fotograferen en dat heeft me veel kritiek van met name royaltyliefhebbers opgeleverd. Daar baal ik oprecht van.’

norm, nu zijn oudere modellen gewild.’ Dat heeft volgens hem te maken met onze hang naar authenticiteit. ‘Kijk naar haute couture: die was tot een paar seizoenen geleden op sterven na dood. Nu leeft het weer, doordat haute couture over handwerk gaat, over iets unieks.’ Spruyt denkt dat die beweging ook het uiterlijk van mensen zal beïnvloeden. ‘Het gros ziet er nu hetzelfde uit, alsof er een mal is waar iedereen in past. Ik hou van mensen die de wereld kleur geven. Zoals zangeres Cher, die met haar 72 jaar doet wat ze wil. Daar teken ik voor. Maar je moet uiteraard wel je gezondheid mee hebben.’

Ook is hij klaar met de oppervlakkigheid van bepaalde aspecten van sociale media. ‘Leuk dat er jonge bloggers zijn die van poseren met gekregen producten hun werk hebben gemaakt, maar er is ook kennis nodig. Het kan niet nóg vluchtiger. We

De jurk die Máxima droeg tijdens de inhuldiging, te zien in het Centraal Museum.

moeten ons weer gaan verdiepen. Je wilt toch worden verrijkt en confrontaties aangaan? Het leven is meer dan opgepoetste foto’s op Instagram en net doen alsof het altijd leuk is.’

Vorig jaar overleden zijn ouders. ‘Elf maanden na elkaar.’ Dat heeft hem op scherp gezet. ‘Ik kreeg een soort midlife-crisis.’ Die uitte zich niet in een cabrio of een affaire met een jongere man – Spruyt is al jaren gelukkig met partner Reli – maar in bezinning. ‘Het past zo in de huidige tijdgeest. Lang kon het in de mode niet extreem genoeg: geld uitgeven, reizen, extreme shows, divagedrag van ontwerpers. Daar is nu een kentering in gekomen. Vrouwen zijn aan zet. Aan het hoofd van grote modehuizen als Givenchy en Dior staan vrouwen en de opmars van zwarte modellen is geen gril, maar een feit.’ Dat is het leuke van mode, vindt hij:

Wilde schoonheid

De beste in zijn vak? ‘De modetentoonstellingen in The Metropolitan Museum of Art in New York zijn interessant. Ze hebben grote budgetten en kunnen veel. De expositie “Savage Beauty”, over het werk van wijlen Alexander McQueen, was subliem.’ Hij noemt ook *Betroffenheit*, een performance van acteur Jonathon Young en choreograaf Crystal Pite, over verlies en troost. ‘Aangrijpend, het raakte me. Die details: waanzinnig.’ Minder te spreken is hij over de expositie van Viktor & Rolf in de Kunsthal. ‘Dat is een platte tentoonstelling’, oordeelt Spruyt. ‘Er is geen verhaal, ik mis de lagen, sfeer. Het zijn louter prachtige creaties op figuren. En aan het eind van de tentoonstelling beland je in de museumwinkel. Zo zou ik dat nooit hebben gedaan.’

‘Savage Beauty’ trok 662 duizend bezoekers, maar ook Spruyts exposities zijn blockbusters. Die over Givenchy in het Gemeentemuseum Den Haag verwelkomde 200 duizend bezoekers en ‘Jan Taminiau – Reflections’ is de best bezochte expositie van het Centraal Museum in Utrecht. Kan hij die interesse in mode-exposities verklaren? ‘Mode is laagdrempelig. Het streelt je oog en raakt je ziel. Het roept een emotie op. Ook bij mannen, hoor.’ Bij onze tweede ontmoeting heeft Spruyt zich van top tot teen in het groen gehuld:

Tijdens de opening ben ik er nooit. Ik trek dat niet. Ik ben vergiftigd, heb de expositie zó vaak gezien en zie altijd iets wat nóg beter had gekund

groen linnen shirt, flesgroene ribbroek, groene instappers. 'Van kleding word ik heel blij, ik haal er waardigheid uit. Ik ben dol op het hele kleurenspectrum. Het geeft me energie. De ene dag kies ik voor bruin, de andere dag voor blauw of rood. Net hoe het uitkomt. Zwarte kleding heb ik amper. Zwart vind ik verstikkend.'

De kunst van het weglaten is aan Spruyt niet besteed. 'In de theorie van Marie Kondo – gooi spullen en kleding weg die je een jaar niet hebt aangeraakt – kan ik me niet vinden. Een stuk dat ik een paar jaar niet heb gedragen kan nu juist weer erg leuk zijn.' Gelukkig heeft hij dezelfde maat als vroeger en ook zijn garderobe is

**Zijaanzicht
sculptuur
van Maarten
Spruyt
door Koen
Hauser.**

deels hetzelfde gebleven. 'Ik draag mijn Yamamoto-broeken uit de jaren negentig en wissel ze af met Rick Owens. Zijn ontwerpen voor mannen zijn zó goed. Ze zijn niet louter avant-gardistisch of formeel, ze zitten overal tussenin. Ik kan niet alles van hem aan, want met mijn lengte word je door de bijzondere vormen al snel een soort sculptuur.' De ontwerpen van het Japanse merk Comme des Garçons vindt hij prachtig, maar niet voor hem. 'In hun driekwartbroeken lijkt het alsof ik aan de groeihormonen zit.'

Sporten doet hij wel. 'Alleen om de zwaartekracht tegen te gaan, niet omdat ik het zo leuk vind.' Maar ontspannen

vindt hij lastig. 'Ik ben het liefst aan het werk. Dat is al zo sinds ik met werken begon en eigenlijk is het nooit gestopt. Ook als ik stilzit ga ik door. Dan begint mijn hoofd te werken en denk ik aan beelden, composities die ik zou kunnen maken.' Soms gunt hij zich wel een reis. Naar New York bijvoorbeeld, om vrienden te zien en – ook weer – tentoonstellingen te bezoeken. Genieten kan hij van een goede dansvoorstelling. 'Een die zo goed is dat de adrenaline door mijn lijf giert, zodat ik ontspan en tegelijkertijd oplaad.'

Muziek

Het echte loslaten komt nog weleens door muziek. 'Ik kan bedwelmd raken door klanken die als een soort wierrook blijven hangen. Zonder uitschieters, een mooi constant, haast monotoon geluid. Luister je beter, dan hoor je veel details, als een tik van een triangel of een kreun. Zoals *Gizah* van Oskar Schuster en *Gentle Pour* van Koral Banko.'

Het staat op zijn Spotify-lijst en hij speelt het af als hij na een lange dag in de auto zit en in gedachten de dag doorneemt. Zoals nu. Voor het Kröller-Müller Museum is hij bezig met de tentoonstelling 'Als kunst je lief is', een initiatief van de Vereniging Rembrandt, waarin één keer de tachtig aanwinsten voor zo'n veertig musea worden getoond. Heeft hij met zijn lange staat van dienst nog wensen? 'Ik zou meer kunst willen stylen, nieuwe beelden willen maken van oude stukken. De mogelijkheden zijn eindeloos.' □

Meer Maarten Spruyt

Masterly Den Haag, 20 t/m 23 september, masterlythehague.com

Als kunst je lief is, 30 september t/m 3 februari, Kröller-Müller, krollermuller.nl/als-kunst-je-lief-is

Femmes Fatales, 17 november t/m 24 maart, Gemeentemuseum Den Haag, gemeentemuseum.nl

De ene dag kies ik voor bruin, de andere dag voor blauw of rood. Net hoe het uitkomt. Zwarte kleding heb ik amper. Zwart vind ik verstikkend